

К.Л. Ющенко.

на історія: ХХ — початок ХХІ століття. К., 2007; У кольорах «помаранчевої революції». К., 2007; *Рябчук М.* Улюблений пістолет пані Сімпсон: хроніка помаранчевої поразки. К., 2009.

Ю.І. Шаповал.

ЮЩЕНКО Катерина Логвинівна (у дівочтві — Рвачова; 08.12.1919—15.08.2001) — учений-математик, фахівець у галузі програмного забезпечення комп'ютерів, автоматизованих систем обробки даних. Д-р фізико-мат. н. (1966). Чл.-кор. АН УРСР (1976; із 1991 — АН України, із 1994 — *Національна академія наук України*). Засл. діяч н. УРСР (1980). Н. в м. *Чигирин* у сім'ї вчителів. Закінчила Середньоазіатський ун-т у Ташкенті (нині столиця Узбекистану; 1942) і добровільно пішла працювати за пальником на шахту в м. Ангрен (нині місто в Узбекистані). Із вересня 1944 працювала вчителькою середньої школи на Житомирщині та в м. *Стрий*.

1946 розпочала наук. діяльність у системі АН УРСР у Львів. відділенні Ін-ту математики під керів-вом акад. Б.Гнеденка. Перший цикл своїх досліджень здійснила в галузі теорії ймовірностей та мат. статистики. Отримала важливі результати, які знайшли застосування у квантовій механіці та стали класичними.

Із 1954 у зв'язку з експлуатацією першої в *СРСР* електронної

обчислювальної машини «МЭСМ» і нагальною потребою подальшого розвитку електронно-обчислювальної техніки в країні переключилася на обчислювальну математику й розробку алгоритмів, призначених для розв'язання важливих класів народногосп. задач методами як класичної, так і дискретної математики, що швидко розвивалися. Сюди належать розробка алгоритмів розв'язання задачі зовн. балістики для ракетно-косміч. комплексів, розрахунки плану вир-ва й випуску продукції тощо.

За короткий час стала одним із провідних фахівців з програмування, першим в *СРСР* д-ром фізико-мат. наук, якому цей ступінь присвоєний за роботи з програмування. Важливий етап в її наук. діяльності пов'язаний з дослідженнями та розробками в галузі «адресного програмування». Вона запропонувала одну з перших у світ. практиці мов програмування — Адресну мову, конструкції якої ввійшли до сучасних мов як класичні структури. Висунуті на цьому етапі ідеї отримали подальший розвиток у роботах її учнів і сформувалися в окремі напрями теорії та технології програмування, які отримали міжнар. визнання. Під її керів-вом та за безпосередньою участю створена низка інструментально-технологічних комплексів.

Мала 5 авторських свідоцтв, нею розроблено 8 Держ. стандартів України. Автор більш як 200 наук. праць, у т. ч. 23 монографій та навч. посібників. Частина з них вийшла двома-трьома виданнями й перекладена за кордоном — у Німеччині, Чехії, Угорщині, Франції, Данії та ін. Серед її учнів 45 канд. і 11 д-рів наук. Член редколегій журналів «Кибернетика и системный анализ» і «Проблемы программирования», член Наук. ради з проблеми «Кибернетика» НАН України.

Лауреат Держ. премії УРСР у галузі н. і т. (1978, 1991), премії ім. В.Глушкова (1985).

Нагороджена орденом кн. Ольги 3-го ст. (1999).

Праці: Вычислительная машина «Киев»: математическое описание. К., 1962 (у співавт.); Адресное программирование. К., 1963; Управляющая машина широкого назначения «Дніпро» и программирующая программа к ней. К., 1964 (у співавт.); Информационные системы общего назначения: аналитический обзор систем управления базами данных. М., 1975; Системы диалогового решения задач на ЭВМ. К., 1986 (у співавт.); Алгебра. Языки. Программирование. К., 1989 (у співавт.); Стандартизация языков программирования. К., 1989; Диалоговые системы. К., 1990 (у співавт.).

Літ.: *Перевозчикова О.Л.* Катерина Логвинівна Ющенко. «Кибернетика и системный анализ», 2003, № 1; *Ї ж.* Катерина Ющенко — известная ученая, математик, кибернетик. В кн.: Украинки в истории. К., 2004.

В.І. Онопрієнко.